

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін та іноземних мов

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

Наталія ВЕСЕЛОВСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПОЛІТОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки	<u>першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</u> (назва рівня вищої освіти)
галузі знань	<u>08 «Право»</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальності	<u>081 «Право»</u> (код і найменування спеціальності)
освітньо-професійної програми	<u>«Право»</u> (назва освітньо-професійної програми)
тип дисципліни	<u>вибіркова навчальна дисципліна</u>

2024 р.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

Ірина КОЗАКОВА

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою соціально-гуманітарних
дисциплін та іноземних мов
протокол № 1
від «29» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Василь БАРАНІВСЬКИЙ

Укладач: *Баранівський Василь Федорович*, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та іноземних мов.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: вибіркова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: вивчення навчальної дисципліни «Політологія» доцільне після оволодіння здобувачами базовими знаннями з теорії держави і права, конституційного права України, логіки та критичного мислення щодо здатності аналізувати суспільні процеси, розпізнавати маніпулятивні технології та аргументувати власну позицію, інформаційних технологій в юридичній діяльності щодо вміння працювати з відкритими інформаційними джерелами та базами даних, а також юридичної деонтології в частині формування громадянської свідомості, політичної культури правника та неухильного дотримання засад академічної доброчесності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Політологія» є закономірності формування, функціонування та розвитку політичної сфери суспільства, сутність та механізми реалізації політичної влади. Вона охоплює структуру політичної системи та її інститути (державу, політичні партії, групи інтересів), природу політичних режимів та політичних еліт, динаміку виборчих процесів та політичних конфліктів. Крім того, предмет включає особливості формування політичної культури та ідеологій, сутність геополітичних процесів, специфіку світової політики та особливості трансформації сучасної політичної системи України в умовах глобалізаційних викликів та воєнного стану.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться **150** годин (5 кредитів ECTS).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Політологія» є формування у майбутніх бакалаврів права системних знань про природу, механізми та закономірності функціонування політичної влади і політичних інститутів, а також розвиток аналітичних навичок оцінки політичних процесів і режимів у контексті забезпечення національної безпеки, утвердження правової держави та ефективного захисту інтересів громадян у політико-правовій сфері.

Основним завданням навчальної дисципліни «Політологія» є ознайомлення здобувачів із понятійно-категоріальним апаратом політичної науки, основними етапами розвитку світової та вітчизняної політичної думки та структурою політичних інститутів; аналізування сутності політичної влади, типології політичних режимів, виборчих систем та особливостей функціонування сучасних політичних партій; дослідження механізмів формування державної політики, природи політичних лідерів, еліт та специфіки протікання політичних конфліктів; вивчення актуальної практики функціонування міжнародних політичних організацій, геополітичних стратегій та векторів інтеграції України до європейського політичного простору; а також відпрацювання практичних навичок самостійного аналізу суспільно-політичних подій, експертного оцінювання виборчих програм, прогнозування розвитку політичних процесів та застосування методів політичного моніторингу у професійній діяльності правника.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Політологія» забезпечує набуття:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК03	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК08	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК14	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК02	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
СК03	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
СК08	Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.
СК11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
СК16	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН01	Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
ПРН03	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ПРН14	Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с. р		л	сем.	пз	лаб.	с. р
Тема 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна	15	3	4			8	15	1	2			12
Тема 2. Історія та еволюція світової політичної думки	15	3	4			8	15	1	2			12
Тема 3. Політична система суспільства	15	3	4			8	15	1	2			12
Тема 4. Політична влада та механізми її реалізації	15	3	5			7	15	1	2			12
Тема 5. Політичні режими сучасності	15	3	5			7	15	1	2			12
Тема 6. Політична ідеологія та культура	16	3	5			8	15	1	2			12
Тема 7. Політичний процес та політичні технології	14	2	4			8	14	1	1			12
Тема 8. Етнополітологія та національна безпека	15	3	4			8	14	1	1			12
Тема 9. Світовий політичний процес та міжнародні відносини	16	3	5			8	16	1	1			14
Тема 10. Прикладна політологія та політичний аналіз	14	2	4			8	16	1	1			14
Усього годин	150	28	44	0	0	78	150	10	16	0	0	124

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна

Об'єкт, предмет та методи політологічного аналізу. Категоріальний апарат політології та його зв'язок із правовими дефініціями. Структура політичної науки та її функції у формуванні світогляду правника. Взаємодія політології з філософією, історією та соціологією. Політологічне знання як інструмент аналізу державно-правових процесів.

Тема 2. Історія та еволюція світової політичної думки

Політичні вчення Античності та Середньовіччя. Класичні політичні теорії Нового часу. Розвиток політичної думки України. Сучасні західні політологічні школи. Вплив політичної філософії на формування концепції правової держави.

Тема 3. Політична система суспільства

Поняття, структура та функції політичної системи. Типологія політичних систем та критерії їх ефективності. Держава як центральний інститут політичної системи та її правова форма. Місце політичних партій, громадських організацій та груп інтересів у системі. Політичний режим як динамічна характеристика функціонування системи.

Тема 4. Політична влада та механізми її реалізації

Сутність, джерела та ресурси політичної влади: аксіологічний підхід. Легітимність та легальність влади: правовий та політологічний виміри. Теорія поділу влади як запобіжник авторитаризму та основа конституціоналізму. Природа та роль політичного лідерства в умовах трансформації суспільства. Політична еліта: механізми формування, ротації та відповідальності перед законом.

Тема 5. Політичні режими сучасності

Демократія: принципи, форми (пряма, представницька) та виклики в XXI столітті. Авторитаризм: ознаки, різновиди та соціальна база. Тоталітаризм як антипод правової держави. Перехідні (транзитні) політичні режими та особливості їх трансформації. Світові індекси демократії та місце України в міжнародних рейтингах.

Тема 6. Політична ідеологія та культура

Роль ідеології в політичному житті та правотворчому процесі. Класичні ідеології: лібералізм, консерватизм, соціалізм. Сучасні ідеологічні течії: соціал-демократія, націоналізм, екологізм. Політична культура: типи, структура та вплив на правову культуру особистості. Соціально-політичні цінності як основа національної єдності та стабільності.

Тема 7. Політичний процес та політичні технології

Зміст та етапи політичного процесу: від прийняття рішень до їх реалізації. Форми політичної участі громадян та правові межі політичного активізму. Політичні конфлікти: типологія, методи запобігання та врегулювання. Вибори як ключовий інститут демократії та виборчі системи. Сучасні політичні та виборчі технології.

Тема 8. Етнополітологія та національна безпека

Етнонаціональні відносини як об'єкт політичного регулювання. Політичне самовизначення нації та проблема державного суверенітету. Геополітичні виклики та загрози національній безпеці України в сучасних умовах. Роль армії та силових структур у політичній системі держави. Політична стабільність як чинник стійкості правопорядку та національної безпеки.

Тема 9. Світовий політичний процес та міжнародні відносини

Суб'єкти міжнародних відносин. Геополітика як наука про світову владу та вплив простору на політику. Глобалізація: політичні наслідки для національної держави та права. Міжнародна безпека. Зовнішня політика України: стратегічні пріоритети та євроінтеграційний вектор.

Тема 10. Прикладна політологія та політичний аналіз

Методологія політичного прогнозування та моделювання сценаріїв розвитку. Політичний консалтинг та менеджмент у професійній діяльності правника. Аналіз державної політики: етапи та методи оцінки. Моніторинг громадської думки як інструмент політичної діагностики. Технології розробки та просування політичних і правових реформ.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна	3	1
2	Тема 2. Історія та еволюція світової політичної думки	3	1
3	Тема 3. Політична система суспільства	3	1
4	Тема 4. Політична влада та механізми її реалізації	3	1
5	Тема 5. Політичні режими сучасності	3	1
6	Тема 6. Політична ідеологія та культура	3	1
7	Тема 7. Політичний процес та політичні технології	2	1
8	Тема 8. Етнополітологія та національна безпека	3	1
9	Тема 9. Світовий політичний процес і міжнародні відносини	3	1
10	Тема 10. Прикладна політологія та політичний аналіз	2	1
Усього годин		28	10

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна	4	2
2	Тема 2. Історія та еволюція світової політичної думки	4	2
3	Тема 3. Політична система суспільства	4	2
4	Тема 4. Політична влада та механізми її реалізації	5	2
5	Тема 5. Політичні режими сучасності	5	2
6	Тема 6. Політична ідеологія та культура	5	2
7	Тема 7. Політичний процес та політичні технології	4	1
8	Тема 8. Етнополітологія та національна безпека	4	1
9	Тема 9. Світовий політичний процес і міжнародні відносини	5	1
10	Тема 10. Прикладна політологія та політичний аналіз	4	1
Усього годин		44	16

8. План семінарських занять

Тема 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна

Мета: визначити об'єктно-предметне поле політичної науки, опанувати її методологічний та категоріальний апарат, з'ясувати значення політологічних знань для професійної діяльності та формування світогляду майбутнього правника.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає відмінність між об'єктом та предметом політології і які специфічні методи політологічного аналізу виділяють у сучасній науці?
2. Як взаємодіє категоріальний апарат політології з правовими дефініціями та теорією держави і права?
3. Яку внутрішню структуру має політична наука та які її ключові функції у формуванні світогляду професійного правника?
4. Як саме політологія співвідноситься та взаємодіє з філософією, історією та соціологією?
5. У чому полягає роль політологічного знання як практичного інструменту аналізу державно-правових процесів?
6. Яке місце посідає політична антропологія та політична психологія у системі сучасних міждисциплінарних досліджень?

Тема 2. Історія та еволюція світової політичної думки

Мета: простежити генезис світової та вітчизняної політичної думки, проаналізувати класичні та сучасні політичні теорії та визначити їхній безпосередній вплив на концепцію правової держави.

Питання для обговорення:

1. Які концептуальні ідеї державно-політичного устрою були закладені в політичних вченнях Античності та Середньовіччя?
2. У чому полягає сутність класичних політичних теорій Нового часу та їхній внесок у теорію суспільного договору?
3. Які ключові етапи та специфічні особливості притаманні розвитку політичної думки України від давнини до сучасності?
4. Які базові методологічні підходи пропонують сучасні західні політологічні школи?
5. Як саме класична та модерна політична філософія вплинула на формування сучасної концепції правової держави?

Тема 3. Політична система суспільства

Мета: дослідити сутність, внутрішню структуру та системні функції політичної сфери суспільства, визначити інституційне місце її суб'єктів та проаналізувати критерії ефективності політичних систем.

Питання для обговорення:

1. Що таке політична система суспільства, які її структурні елементи та системні функції?
2. За якими типологіями класифікують політичні системи та які існують об'єктивні критерії оцінки їхньої ефективності?
3. Чому держава розглядається як центральний інститут політичної системи та в чому виражається її правова форма?
4. Яке нормативно-правове та політичне місце посідають політичні партії у структурі політичної системи?
5. Яка роль відведена громадським організаціям та групам інтересів (лобізму) в інституційному середовищі системи?
6. Як політичний режим функціонує як динамічна характеристика та індикатор стану всієї політичної системи?

Тема 4. Політична влада та механізми її реалізації

Мета: проаналізувати природу, ресурси та джерела політичної влади, розібрати правові й політичні критерії її легітимності, а також дослідити інститути лідерства та еліт.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає сутність, джерела та ресурси політичної влади з позиції аксіологічного (ціннісного) підходу?
2. Як розмежовуються та взаємодіють поняття «легітимність» та «легальність» влади у правовому та політологічному вимірах?
3. Чому класична теорія поділу влади є головним запобіжником авторитаризму та базовою основою сучасного конституціоналізму?
4. Яка природа, функціональні типи та роль політичного лідерства в умовах системної трансформації суспільства?
5. Що таке політична еліта, які існують механізми її формування, ротації та контролю її відповідальності перед законом?

Тема 5. Політичні режими сучасності

Мета: здійснити порівняльний політологічний аналіз демократичних, авторитарних та тоталітарних політичних режимів, вивчити природу транзитних систем та проаналізувати місце України у світових рейтингах демократії.

Питання для обговорення:

1. Які засадничі принципи, правові форми (пряма, представницька) та ключові виклики притаманні демократії у XXI сторіччі?
2. Які сутнісні ознаки, різновиди та соціально-політична база визначають природу авторитаризму?
3. Чому тоталітаризм розглядається як повний антипод правової держави та які механізми контролю суспільства йому притаманні?
4. Що таке перехідні (транзитні) політичні режими та які особливості і ризики супроводжують їхню трансформацію?
5. За якими методиками розраховуються провідні світові індекси демократії?
6. Яке місце посідає Україна в міжнародних рейтингах політичних режимів та які чинники на це впливають?

Тема 6. Політична ідеологія та культура

Мета: дослідити роль політичних ідеологій у правотворчому процесі, розібрати класичні та сучасні ідеологічні течії, а також проаналізувати структуру політичної культури.

Питання для обговорення:

1. Яку роль відіграє політична ідеологія в суспільному житті та як саме вона впливає на правотворчий процес?
2. Які ідейні засади та правові цінності визначають класичні ідеології: лібералізм, консерватизм, соціалізм?
3. У чому полягає специфіка сучасної соціал-демократії, націоналізму та зеленої політики?
4. Що таке політична культура, які її типи та структура, і як вона впливає на правову культуру особистості?
5. Чому базові соціально-політичні цінності є основою забезпечення національної єдності та стабільності держави?

Тема 7. Політичний процес та політичні технології

Мета: вивчити стадії політичного процесу, правові межі політичної участі громадян, природу політичних конфліктів, а також інституційні основи виборчих систем та сучасних виборчих технологій.

Питання для обговорення:

1. Який зміст та основні етапи має політичний процес від моменту прийняття рішень до етапу їх практичної реалізації?
2. Які існують форми політичної участі громадян та де пролягають правові межі легітимного політичного активізму?
3. Яка типологія політичних конфліктів та які політологічні й юридичні методи застосовуються для їх запобігання та врегулювання?

4. Чому вибори визначаються як ключовий інститут демократії та які політичні наслідки мають різні виборчі системи?
5. Які сучасні політичні та виборчі технології використовуються в маніпулюванні та мобілізації електорату?
6. Що таке політичний маркетинг та як здійснюється формування іміджу політичного суб'єкта?

Тема 8. Етнополітологія та національна безпека

Мета: проаналізувати політико-правове регулювання етнонаціональних відносин, взаємозв'язок суверенітету та самовизначення націй, а також дослідити чинники забезпечення стабільності й національної безпеки України.

Питання для обговорення:

1. Як етнонаціональні відносини та права національних меншин виступають об'єктом державного та політичного регулювання?
2. Як у сучасній практиці співвідноситься право на політичне самовизначення нації та проблема збереження державного суверенітету?
3. Які основні геополітичні виклики та загрози національній безпеці України існують у сучасних умовах?
4. Яку роль відіграє армія та силові структури (правоохоронні органи) у політичній системі та державному механізмі?
5. Чому внутрішня політична стабільність є базовим чинником стійкості правопорядку та системи національної безпеки?

Тема 9. Світовий політичний процес та міжнародні відносини

Мета: охарактеризувати суб'єктний склад міжнародних відносин, засвоїти базові закони геополітики, оцінити вплив глобалізації на національний суверенітет та визначити стратегічні зовнішньополітичні пріоритети України.

Питання для обговорення:

1. Хто виступає основними традиційними та нетрадиційними суб'єктами сучасних міжнародних відносин?
2. Як геополітика функціонує як наука про світову владу та як саме чинник простору і географії впливає на міжнародну політику?
3. Які основні політичні наслідки несе глобалізація для класичної моделі національної держави та національного права?
4. З яких елементів та інститутів складається сучасна система міжнародної безпеки та які причини її поточної кризи?
5. Які стратегічні пріоритети визначають сучасну зовнішню політику України?
6. Як реалізується євроінтеграційний та євроатлантичний вектор України на інституційному та нормативному рівнях?

Тема 10. Прикладна політологія та політичний аналіз

Мета: опанувати методологію політичного аналізу, прогнозування та консалтингу, вивчити етапи оцінки державної політики та технології впровадження правових і політичних реформ.

Питання для обговорення:

1. Яка методологія лежить в основі політичного прогнозування та які методи застосовуються для моделювання сценаріїв розвитку подій?
2. Як інструменти політичного консалтингу та політичного менеджменту можуть застосовуватися у професійній діяльності правника?
3. З яких етапів складається аналіз державної політики та які існують методи оцінки її ефективності?
4. Як моніторинг громадської думки та соціологічні дослідження використовуються як інструмент політичної діагностики?
5. Які існують політичні та комунікативні технології розробки, публічного просування та успішного впровадження політичних і правових реформ?

9. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

10. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

11. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна	8	12
2	Тема 2. Історія та еволюція світової політичної думки	8	12
3	Тема 3. Політична система суспільства	8	12
4	Тема 4. Політична влада та механізми її реалізації	7	12
5	Тема 5. Політичні режими сучасності	7	12
6	Тема 6. Політична ідеологія та культура	8	12
7	Тема 7. Політичний процес та політичні технології	8	12
8	Тема 8. Етнополітологія та національна безпека	8	12
9	Тема 9. Світовий політичний процес і міжнародні відносини	8	14
10	Тема 10. Прикладна політологія та політичний аналіз	8	14
Усього годин		78	124

12. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота є обов'язковою формою організації освітнього процесу, за якої здобувачі вищої освіти самостійно опановують навчальну дисципліну «Політологія» у вільний від аудиторних занять час під методичним керівництвом викладача. Її метою є повне засвоєння програми курсу, формування політичної культури, розвиток навичок критичного аналізу державно-правових процесів, експертного оцінювання виборчих програм та прогнозування розвитку суспільних явищ з неухильним дотриманням засад академічної доброчесності.

Ця робота здійснюється у формі вивчення першоджерел та праць класиків політичної думки, опрацювання нормативно-правових актів, підготовки аналітичних доповідей, есе та рефератів. Крім того, самостійна діяльність передбачає проведення моніторингу громадської думки, аналіз світових індексів демократії, роботу з електронними базами даних, а також конспектування тем і питань, що винесені на самостійне вивчення.

Всі завдання самостійної роботи поділяються на обов'язкові та вибіркові. До обов'язкових належать завдання, які студенти мають виконувати обов'язково впродовж вивчення дисципліни. Вибіркові включають альтернативні завдання, серед яких здобувач на власний розсуд обирає конкретні завдання з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Нижче подано варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів денної форми навчання, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно виконати один з таких варіантів:

Варіант 1.

Здійсніть детальний порівняльний аналіз класичних політичних теорій Нового часу, виокремивши розбіжності у поглядах Томаса Гоббса, Джона Локка та Жана-Жака Руссо на концепцію суспільного договору та природу державної влади.

Варіант 2.

Підготуйте аналітичну доповідь про інституційну структуру та критерії ефективності сучасної політичної системи України, спираючись на системний підхід Девіда Істона.

Варіант 3.

Проаналізуйте правовий та політологічний виміри співвідношення легальності й легітимності влади, наводячи історичні та сучасні приклади кризи легітимності політичних режимів.

Варіант 4.

Розробіть реферат на тему «Еволюція концепції розподілу влад у працях Шарля Луї де Монтеск'є та її практичне відображення в сучасному конституціоналізмі».

Варіант 5.

Розгляньте специфіку транзитних (перехідних) політичних режимів та визначте основні виклики на шляху консолідації демократії в країнах Східної Європи.

Варіант 6.

Складіть порівняльно-правову таблицю класичних політичних ідеологій (лібералізм, консерватизм, соціалізм) за критеріями їхнього ставлення до ролі держави, приватної власності та індивідуальної свободи.

Варіант 7.

Сформулюйте аналітичний висновок щодо впливу типу виборчої системи (мажоритарної, пропорційної, змішаної) на формування партійної архітектури держави та стабільність парламентської коаліції.

Варіант 8.

Обґрунтуйте геополітичні виклики та ключові загрози національній безпеці України в умовах повномасштабного воєнного стану, визначивши роль силових структур у стабілізації правопорядку.

Варіант 9.

З'ясуйте політичні наслідки глобалізаційних процесів для суверенітету сучасної національної держави та трансформації класичних інститутів міжнародного права.

Варіант 10.

Окресліть етапи та методи оцінки державної політики, описавши технологію розробки та публічного просування політичних і правових реформ у професійній діяльності правника.

Варіанти контрольної роботи (для заочної форми здобуття освіти)

Нижче подано варіанти завдань для контрольної роботи, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно обрати варіант та виконати наведені завдання. Вимоги до контрольної роботи: 8–12 сторінок тексту (*шрифт Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал – 1*). Слід опрацювати щонайменше 10–12 джерел. Використання сучасних політологічних наукових праць обов'язкове. Дотримання принципів академічної доброчесності – засадничий принцип навчання. Здійснюйте коректне цитування використаних джерел. Заборонено плагіат: текст має бути оригінальним, з власним аналітичним та

методологічним осмисленням. Максимальна кількість балів за виконану контрольну роботу – 50 балів.

Варіант 1.

1. Розкрийте предмет, об'єкт та внутрішню структуру політологічного знання як фундаментальної науки про політику.
2. Охарактеризуйте специфіку взаємодії політології з правознавством та функції політологічних даних у професійній діяльності юриста.

Варіант 2.

Проаналізуйте класичний етап розвитку світової політичної думки та його вплив на розуміння природи держави та права.

1. Висвітліть етапи та особливості становлення політичної філософії як теоретичної основи концепції правової держави.

Варіант 3.

1. Дослідіть юридичну природу, структуру, функції та критерії ефективності політичної системи суспільства.
2. Обґрунтуйте місце і роль держави, політичних партій та груп інтересів у системі владних відносин.

Варіант 4.

1. Визначте зміст понять легітимності та легальності політичної влади, а також правові й політологічні виміри їхнього співвідношення.
2. Класифікуйте ресурси та джерела політичної влади з позиції аксіологічного підходу та теорії поділу влад.

Варіант 5.

1. З'ясуйте сутнісні ознаки, різновиди та соціальну базу тоталітарних та авторитарних політичних режимів.
2. Окресліть особливості трансформації транзитних політичних режимів та місце України у світових індексах демократії.

Варіант 6.

1. Охарактеризуйте роль ідеології в правотворчому процесі та засадничі цінності класичних і сучасних ідеологічних течій.
2. Прокоментуйте структуру і типи політичної культури та її безпосередній вплив на правову культуру особистості.

Варіант 7.

1. Сформулюйте зміст та етапи політичного процесу від прийняття державних рішень до контролю за їх практичною реалізацією.
2. Порівняйте виборчі системи за критеріями їхнього впливу на інститут демократії та політичні й виборчі технології.

Варіант 8.

1. Деталізуйте політико-правове регулювання етнонаціональних відносин, проблему суверенітету та політичного самовизначення нації.
2. Поясніть роль армії та силових структур у забезпеченні політичної стабільності й національної безпеки України.

Варіант 9.

1. Оцініть політичні наслідки глобалізації для суверенної національної держави та трансформації класичної системи міжнародних відносин.
2. Обговоріть стратегічні пріоритети зовнішньої політики України та правові засади її євроінтеграційного вектора.

Варіант 10.

1. Простежте методологію політичного прогнозування, моделювання сценаріїв розвитку подій та моніторингу громадської думки.
2. Складіть юридичну характеристику технологій розробки, просування та успішного впровадження політичних і правових реформ.

13. Питання для підготовки до підсумкового контролю (диференційований залік)

1. Що є предметом вивчення сучасної політології?
2. Які методи політичного аналізу є основними?
3. Як взаємодіє категоріальний апарат політології з правовими дефініціями?
4. Які ключові функції виконує політична наука?
5. Які ідеї про державу заклали мислителі Античності?
6. У чому суть теорії суспільного договору Нового часу?
7. Які особливості притаманні розвитку політичної думки України?
8. Як політична філософія вплинула на концепцію правової держави?
9. Що таке політична система суспільства?
10. Які основні елементи входять до структури політичної системи?
11. Чому держава є центральним інститутом політичної системи?
12. Яке місце посідають політичні партії в політичній системі?
13. Що таке групи інтересів та лобізм у політиці?
14. Що таке політичний режим?
15. У чому полягає сутність політичної влади?
16. Чим відрізняється легітимність влади від її легальності?
17. Які три типи легітимності виділяв Макс Вебер?
18. Яку роль відіграє теорія поділу влади в конституціоналізмі?
19. Що таке політичне лідерство та які його функції?
20. Хто така політична еліта та як вона формується?
21. Які основні ознаки та форми сучасної демократії?
22. Які сутнісні характеристики притаманні авторитаризму?
23. Чому тоталітаризм є антиподом правової держави?
24. Що таке перехідні (транзитні) політичні режими?
25. Яку роль відіграє ідеологія в правотворчому процесі?
26. Які головні ідеї пропонують лібералізм та консерватизм?
27. Які правові цінності захищає сучасна соціал-демократія?
28. Що таке політична культура та які її типи?
29. З яких етапів складається політичний процес?
30. Які існують легітимні форми політичної участі громадян?
31. Що таке виборча система та які її основні види?
32. Які методи застосовуються для врегулювання політичних конфліктів?
33. Що вивчає етнополітологія?
34. Як співвідносяться самовизначення нації та державний суверенітет?
35. Яку роль відіграє армія у політичній системі держави?
36. Чому політична стабільність є чинником стійкості правопорядку?
37. Хто є головними суб'єктами міжнародних відносин?
38. Що вивчає геополітика?
39. Які стратегічні пріоритети визначають зовнішню політику України?
40. Що таке політичний консалтинг та політичне прогнозування?

14. Методи навчання

Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія, консультація, обговорення тощо); методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації, метод демонстрацій: та інші); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій тощо); практичний, пошуковий метод.

15. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Політологія» використовуються такі методи оцінювання:

для поточного контролю: у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, написання есе (рефератів), контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо.

для підсумкового контролю: проведення підсумкового контролю (усна та/або письмова відповідь, тестування тощо).

16. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.

- *підсумковий контроль* передбачає проведення диференційованого заліку.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Політологія» є підсумковий контроль – диференційований залік.

17. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного та підсумкового контролю знань відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни «Політологія» відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів (від – до)
Аудиторна робота	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	
Самостійна робота	
Реферат, есе тощо	1-10
Інші види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо); написання наукової статті, участь у конкурсах студентських робіт тощо)	1-10
Інші види самостійної роботи*	
Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумковий контроль

Максимальна кількість балів за диференційований залік з початкової дисципліни «Політологія» складає **40 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти за підсумковим контролем застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка переводиться у національну систему оцінювання і шкалу ECTS згідно з таблицею:

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену курсової роботи (проекту), практики	для заліку (диференційованого заліку)
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

18. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60											Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Самостійна робота		
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

19. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Політологія» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- варіанти завдань для самостійної роботи здобувачів;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

20. Рекомендована література

1. Баранівський В.Ф. Політологія: підручник. Київ: Національна академія управління, 2016. 236 с.
2. Етнополітологія: навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / уклад.: К.М. Вітман, Т.М. Краснопольська. Одеса: Юрид. літ-ра, 2023. 96 с. <https://dspace.onua.edu.ua/items/fb79279a-d2f1-4593-b2ac-e81ad54d0176>
3. Демиденко Н.М. Політологія: навч. посіб. Суми: Сумс. філ. ХНУВС, 2022. 318 с. <https://dspace.univd.edu.ua/items/4726b108-19df-42fc-a275-4be00e1705f2>
4. Баранівський В.Ф. Політологія: підручник. Київ: Нац. акад. управ., 2016. 236 с. <https://nam.kyiv.ua/files/publications/978-966-8406-98-0-pos.pdf>
5. Політологія. Хрестоматія: навч. посіб. / Ф.В. Барановський, Н.Ю. Гусєва, Г.Ю. Воробйова та ін. Київ: ДТЕУ, 2025. 287 с.
6. Правова політологія. Академічний курс: підручник / за заг. ред. І.О. Кресіної. Київ: Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2021. 480 с.
7. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Політологія: навч. посіб. Київ: ВД «Кондор», 2021. 228 с. https://uu.edu.ua/upload/Nauka/naukovi_vydannia/politologiya_compressed.pdf